

Saudi Ibran

- Viii. 4099 - 350 / 1934-35. - 1935. vi. 24 - vegyes - szlts;
" 4473 - 309 / 1935-36 - 1936. v. 30 - kékes - szlts. kikint;
ix. 4717 - 119 / 1936-37 - " xii. 7. - kékeshi - szlts. kikint.

Syriacographa, Syriacoles m. 1912. v. 23. ref.

Avatari átirat: 400 / 1936-37. jny.

Rep: 1936. dec. 10

DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

ÉVT: 1936 SZET. 2 5.

93

Utoirat:

1936

—1937

Utoirat:

Primalabra kiadatik:

Dr. Gyulapéter Kúri Péla

" Marton Sipa

profesor matematik.

Debrecen 1936. szept. 27. én.

Elfogadom.

Debrecen 1936 szept. 27

c. i. dőlőn.

Dr. Kúri Péla
Elfogadom
11/19 Marton

A K E Z E S J O G Á L L Á S A.
- - - - -

Doktori értekezés a magyar magánjog köréből.

I r t a:

Sarudy István
jogszigorló.

A 2369

I.

A k e z e s s é g f o g a l m a .

Kezességi szerződésnek /:fideiussio:/ azt a szerződést nevezzük, amely által valaki /:kezes:/ kötelezettséget vállal aziránt, hogy más /:főadós:/ kötelezettségének teljesítéséért a hitelező irányában helytáll.

Tehát mellékszerződés a kezességi szerződés, mely feltételez egy főszerződést a hitelező és a főadós között és célja éppen ennek a főszerződésnek a hitelező érdekében való alátámasztása, biztosítása. Annak, hogy ez a főszerződés egy feltételes, vagy akár csak jövőbeli kötelezettség tárgyában létesüljön, akadályja nincs és kezesség ily kötelezettség^{ért} is vállalható.

A főszerződésnek *jog*érvényesnek kell lennie, s ha a főszerződés semmis, ugy a kezesség is az. Amennyiben azonban a kezes oly kötelezettségért vállal

kezességet, amelynek főadósáról tudja, hogy az csak korlátozottan cselekvőképes, avagy teljességgel cselekvőképtelen, úgy önálló adósnak tekintendő, s ebből folyó kötelezettségére közömbös, hogy a főkötelezettséget esetleg a cselekvőképesség hiánya miatt érvénytelenítik. /: 466 E.H.:/ A kezesség jogi fogalmánál fogva és eltérő kikötés nélkül csak személyes biztosítást jelent és a kezes vagyonára a hitelező zálogjogot csak akkor szerezhethet, ha azt a kezes a kezességi; esetleg külön okiratban a zálog tárgyának kijelölésével, vagy legalább az általános biztosítás megadásával megengedte. /:82 E.H.:/

II.

F o r m á j a.

Formája tekintetében a kezességi szerződés alakszerűséghez kötve nincs.

A Mtjav. 1197.§-a a kezességi szerződés érvényességét okirati formához köti ugyan, azonban

élő jogunk ily formaságot a kezességi szerződés érvényességéhez, még pedig közokirat alakjában, csakis a házastársak és jegyesek között létrejött kezesség érvényességéhez kíván meg./: 1886.VII.t.c. 22. §.:/

Lényeges kelléke azonban a kezességvállalásnak, hogy az azt elvállaló fél ebbeli szándékát a hitelezővel szemben akár írásban, akár szóval, de mindenesetre határozottan kijelentse, s ily módon ezt a hitelezőnek tudomására hozza. /: 1 :/ sőt az sincs kizárva, hogy a kezességvállalás ráutaló cselekmények /: factō concludente :/ által történjék. /: 2 :/.

A kezességvállalás mindig szorosan értelmezendő, kiterjesztőleg magyarázni nem lehet.

Az 1877.évi XX.t.c. 113.§.-a értelmében a kiskoru kezességvállalása érvénytelen és még az esetleges gyámhatósági jóváhagyás sem teszi érvényessé.

III.

A kezesség természet e.

A kezességre tehát a kifejtettek szerint legjellegzetesebb annak járulékos volta. Ez azt jelenti, hogy mindig kell lennie egy alapjogviszonynak, amelyben a hitelező irányában a főkövetelést van hivatva a kezesség biztosítani.

A kezesség járulékos természetéből a következők folynak:

1., Ha a főkövetelés megszűnt, a kezességnek is meg kell szünnie, kivéve, ha a főkötelezettség utóbb jogutódlás útján a kezes saját tartozásává vált, mert ez esetben a kezesség továbbra is fennmarad.

2., Kezességgel csak jogérvényes követelést lehet alátámasztani. A semmis főkövetelésért vállalt kezesség is semmis. Így pl. a korcsmai hitelezések biztosítására /:1883.évi XXV.t.c. 22.23 §§.:/, a

tilos megrendelések gyűjtését szabályozó /: 1900. évi XXV.t.c.:/ törvénybe ütköző követelések biztosítására kötött kezességi szerződések semmiek. /: 3 :/ Ha azonban a kezes a kötelezettségvállalásakor tudja, hogy a főadós cselekvőképessége korlátozott, úgy még ha utóbb a főkötelezettség érvénytelennek nyilvánítottatik is a cselekvőképességre alapított kifogás következtében, a kezes önálló adósnak kell tekinteni. /: 466. E.H.:/

3., A kezes kötelezettsége a főadós kötelezettségével tárgyilag egybevág, de annak csupán egy részére is korlátozható.

4., A kezesség járulékos természetéből folyik, hogy a kezes megilletik azok a kifogások is a hitelezővel szemben, amelyek a főadóst a hitelezővel szemben megilletik az alább részletesen kifejtendők szerint.

5., A kezesség terjedelme a főadós-
ság terjedelméhez igazodik.

A kezesség azonban még sem minden

tekintetben járulékos természetű, mert ez alól sajátos természetéből folyólag néhány kivétel is van. Így:

1., Amennyiben a kezes tudva korlátozottan cselekvőképessé, avagy cselekvőképtelen egvéért, nemkülönben, ha fenn nem álló követelésért, avagy tudta, hogy a főadós kötelezettsége megtámadható ügyletből ered, úgy önálló adósnak tekintendő.

2., A főadós a kezességvállalás megtörténte után utólag a kezes felelősségét nem terjesztheti ki.

3., Csorbát szenved a kezesség járulékos természete a csőd és kényszeregyezségi eljárás során is az alább kifejtendők szerint.

4., A kezesnek joga van a főadós kifogásaival élni akkor is, ha a főadós a hitelező követelését elismeri, lemond arról, vagy az ellene indított perben nem védekezik, mert alapelv, hogy a főkötelezettségről a kezes kárára egyoldalúan sem a főadós, sem pedig a hitelező nem rendelkeznek.

5., A legújabb jogfejlődés a gazdavédelmi rendeletekben újabb kivételt statuál a kezes-ség járulékos természete alól, mert a gazdavédelem-re vonatkozó szükségrendeletek szerint a kezes felelőssége a gazdasági értelemben vett főadás kötelezettségének a rendeletekben előírt enyhítése, a- vagy elengedése esetén is fennmarad és csupán a méltányosság szem előtt tartásával módosul felelőssége, még pedig egyelőre a rendeletileg részletesen még nem szabályozott módon. A kezes felelősségének a méltányosság alapján való módosulása azonban nem vág egybe a főadás kötelezettségének módosulásával.

A kezesség természetének ismertetése során meg kell jegyeznünk, hogy a kezesnek a kezesség jogérvényes elvállalásához nem kell okvetlen ismernie a főadás tartozásainak összegét. /: 4 :/ A kölcsön nyújtása előtt az összeg meghatározása nélkül történt kezességvállalás is hatályos, de csak akkor, ha az utóbb nyújtott kölcsön,össze-gileg a főadásnak a kezex előtt ismert gazdasági

és üzemi forgalmát aránytalanul meg nem haladja. /: Kuria P. VI.1412/1917.:/

IV.

A kezesség fajtái.

A kezesség tekintetében a legfőbb különbséget aszerint tesszük, hogy egyszerű, a- vagy készfizetői kezességről van-e szó.

A z e g y s z e r ű k e z e s s é g esetében,- amit a kereskedelmi jogi kezességgel szemben a magánjogi kezességek esetében ellenkező kikötés hiányában vélelmezni kell,- a hitelező a kezestől csak a főadós fizetése képtelensége esetében követelhet teljesítést.

A kezes kötelezettsége tehát nem akkor áll be, ha a főadós nem teljesít, hanem akkor ha a hitelező követelése a főadóson be nem hajtható

és ezt a hitelező ki is tudja mutatni. Ha tehát a hitelező az egyszerű kezes ellen fellépni akar, úgy követelésének behajthatatlan voltát igazolni kénytelen. Ez az igazolás nemleges zálogolási jegyzőkönyvvel történhetik, s közömbös, hogy a zálogolást a hitelező, vagy más vezette a főadós ellen.

Természetesen a nemleges zálogolási jegyzőkönyv szükségtelen, ha a főadós csődbe jutott, ismeretlen helyre, vagy külföldre távozott. A csőd megszüntetése után a hitelező azonban már nem fordulhat közvetlenül a közönséges kezes ellen. /:5:/%

Az egyszerű kezeset megillető e legjelentősebb, ugynevezett sortartási kifogás /: beneficium ordinisvel excussionis :/ azonban nem jelenti azt, mintha a kezes a főadóssal együtt nem volna perbe vonható. Az állandó birói gyakorlat szerint ugyanis a hitelező az egyszerű kezeset is perelheti a főadós elleni perben, de ez esetben az egyszerű

kezes marasztalása feltételes, még pedig azon feltételtől függő, hogy követelésének az egyszerű kezesen való behajtása előtt a követelésnek a főadóson való behajthatatlanságát igazolja.

A k é s z f i z e t ő i k e z e s s é g n é l látszólag korlátlan egyetemlegesség forog fenn, de a tárgyi egyetemlegesség összes hatásai nem állnak be, mert a kezes sohasem adóstársa az egyenes adósnak aki a helyette lerótt egész tartozásért felel a kezesnek, s így valóságban csak látszata forog fenn az egyetemlegességnek. /: 6 :/

A k é s z f i z e t ő k e z e s az egyszerű kezessel ellentétben nem élhet a sortartás kifogásával és a hitelező ellené feltétel nélkül kérhet marasztalást, az ítéletet pedig a készfizető kezesen végrehajthatja anélkül, hogy a behajtást a főadóson

még csak meg is kellett volna kísérelnie.

Ha a kezesség kereskedelmi ügyből eredő kötelezettségért vállaltatott el, vagy ha maga a kezesség tekintendő kereskedelmi ügyletnek, úgy az, az 1875. évi XXXVII. t.c. 270 §. 3. bekezdése szerint a készfizető kezességre vonatkozó szabályok szerint bírálendő el ellenkező kikötés hiján.

Önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogy a készfizetői kezes *jogállása* a sok hasonlatosság ellenére miben különbözik mégis az egyetemleges adóstárs joghelyzetétől?

A különbség a látszólagos egyetemeség mellett is igen lényeges és főleg arra vezethető vissza, hogy míg a kezességnél két jogviszony van, mégpedig egy a hitelező és a főadós, egy másik pedig a hitelező és a kezés

között,- addig egyetemleges kötelezettség esetén csak egy jogviszony van, még pedig egyrészről a hitelező, másrészről az egyetemleges adóstársak között.

Ebből folyik, hogy az egyetemleges adóstárs teljesítése esetén a kötelelem megszűnik, míg a kezes fizetése esetén nem, hanem tovább él, mivel cesszio ex lege áll be. *Amennyiben a kezes fizetése után a hitelező a kezes ellen fordul, az adóstársak kötelezettségére nem kerül.*

Az egyetemleges adóstárs kötelezettségére közömbös az, hogy adóstársai ellen a hitelező behajtási késedelmeskedése miatt esetleges megtérítési joga - mely ugyan a kezesel ellentétben csak esetleg, még pedig az adóstársak belső jogviszonyától függően van meg - sikerrel érvényesíthető-e, addig a kezes sikeres kifogásként érvényesítheti a behajtás körüli késedelmeskedést a hitelező ellen akkor, ha emiatt visszkereseti jogának érvényesítése

eleve kilátástalanná lesz.

További különbség, hogy a hitelező az egyetemleges adóstársak bármelyikét kibocsáthatja a kötelezettségből anélkül, hogy ez a többi adóstársak kötelezettségére bármiféle kihatással is volna, ha azonban kezesség esetében a főadóst bocsájtja ki a hitelező a kötelezettségből, úgy a kezes ellen többé sikerrel fel nem léphet, illetve a kezes ezt kifogásul felhozván, szabadul a kötelezettségből.

Az egyetemleges adóstárs nem hozhatja fel adóstársának a hitelező ellen támasztható kifogásait, ellenben ^{en} a kezes a főadós kifogásait is érvényesítheti.

Egyébként az egyszerű és készfizetői kezesség jogi természetére nem a használt elnevezés szolgál irányadóul, hanem a felek kétségtelen akarata s a Kuria ez alapon

olyan esetben is megállapította már, hogy a kezesség csupán egyszerű kezesség, midőn a felek a kezeszt készfizetői kezesnek nevezték, de az akarat nem készfizetői kezességvállalására irányult.

A jogi irodalom ismer még a l k e - z e s t v a g y p ó t k e z e s t is, aki arra az esetre vállal kezességet, ha a kezes sem tudna fizetni. Tehát valójában a kezes kezese.

A k á r k e z e s s é g viszont a kezes iránt vállalt az a kötelezettség, melyet a kárkezes a kezesért arra az esetre vállal, ha a kezes a kezességből folyó fizetés folytán károsodnék.

A Mtjav. által meghonosítandó új fogalom a k á r t a l a n i t ó k e z e s fogalma, amely kezesség akkor áll elő, ha a kezes

kifejezetten a követelésnek a főadóstól be nem hajtható részére vállal csak felelősséget. Ennek joghelyzete a mai közönséges, vagy egyszerű kezessel azonos. Ezzel szemben a Mtjav. által meghonosítandó kártalanító kezes jogi helyzete a mai egyszerű kezes kötelezettségénél szigorubb, de a készfizetői kezes kötelezettségénél enyhébb kötelezettséget jelent, /: 1206. § :/ s a lényege az, hogy a hitelezőnek mielőtt a kártalanító kezes ellen fordulhatna a főadós egész vagyonából kell kielégítést keresnie.

Az élő jog egyelőre a Mtjav. által meghonosítandó eme új jogi fogalmakat nem tette magáévá.

IV.

A kezesség terjedelme.

A kezesség terjedelmére irányadó szabály az, hogy az csak addig a határig terjedhet, ameddig elvállaltatott és semmiesetre sem terjedhet túl a főadós azon kötelezettségén, amelyért a kezes a kezességet elvállalta.

Arra, hogy a főkötelezettség utáni mellékkötelezettségekért felel-e a kezes, elsősorban a szorosan értelmezendő kezességi szerződés az irányadó, s ez korlátozhatja a kezességet a mellékkötelezettségek tekintetében.

Ha a szerződés nem intézkedik, úgy szabályként azt mondhatjuk ki, hogy a kezes felel a tartozás mindazon módosulásáért is, amelyet az jogszabálynál fogva, vagy a főadós hibá-

jából, annak késedelme, vagy vétkeisége foly-
tán szenved.

Igy felel az adós a késedelmi
kamatokért és minden oly mellékszolgáltatásért
mely a kezesség elvállalása után jár le és
ezek kikötéséről a kezes a kezesség elvállalá-
sakor tudott,- míg a kezesség elvállalása elöt-
ti mellékszolgáltatásokért a kezes felelőssége
csak akkor áll fenn, ha ezért kifejezetten vál-
lalta a kezességet.

A főadós elleni per és végrehaj-
zási költségekért kétség esetében a kezes nem
felel, kivéve, ha ez szerződésileg kifejezetten
elvállaltatott, vagy ha felmerülésük előtt a
hitelező a kezeset perlési szándékáról, illető-
leg a főadós kötelezettségének elmulasztásáról
értesíti.

A jogi irodalomnak a felfogása abban a tekintetben, hogy vajjon a per és végrehajtási költségek terhelők-e a kezeset, sokáig nem volt egységes. Azonban az előbb előadottakat kell helyesnek elfogadnunk abból az elgondolásból kiindulva, hogy a kezes külön per és végrehajtási költségekkel nem terhelhető meg akkor, mikor készfizetői kezesség esetén a közvetlen perléssel, egyszerű kezesség esetén az együttes, de feltételes marasztalási kérelmet tartalmazó perléssel ő, a költségektől megkímélhető lett volna. Az ellentétes felfogás abból indult ki, hogy a kezes fizetési kötelezettségének beállta nem a főadós nem-fizetésének tényéhez fűződik, hanem annak előfeltétele a főadós fizetéseképtelenségének igazolása. Természetesen ez az álláspont csak az egyszerű kezes kötelezettségére vonatkozott. /: 7 :/

V.

A kezes és hitelező viszonya.

Az elmondottakból kitűnőleg a hitelező és a kezes viszonyának leglényegesebb tartalma az, hogy a kezes a hitelezővel szemben a főadós kötelezettségének teljesítéséért helytállani tartozik. Azonban a kezes kötelezettségvállalása úgy időbelileg, mint összeg szerint korlátozható.

A kezesség összeg szerinti korlátozása esetében úgy a közönséges, mint a készfizetői kezes felel a vállalt kezességi összeg erejéig mindaddig, amíg a főadós tartozását ki nem egyenlítetté és a kezes nem élhet azzal a kifogással, hogy az adós tartozásából már annyit kifizetett, mint amely összeg erejéig a kezesség vállaltatott. A korlátozás ugyanis a

kezes kötelezettségének összege tekintetében áll fenn, de ez az összegében korlátozott kezesség mindig azt a részt fedezi, mely még fedezetet nem nyert. /: Megjegyzendő, hogy ezt a Polgári Határozatok Tárába 83.szám alatt felvett határozat csak a készfizetői kezesre mondta ki, azonban e határozat ~~csak~~^a konkrét tényállás következtében szól csupán készfizetői kezesről és a határozat szövegezése ellenére is azonosan áll ez a szabálya közönséges kezesre is. /: 8 :/

A kezes~~t~~ a hitelezővel szemben megilletik mindazon kifogások, melyek a hitelező és a kezes közt, még ha ^{más} jogviszonyból ^{fennállanak} folyólag is, - nemkülönben, amelyek a hitelező és a főadós közötti jogviszonyon alapulnak.

Kifogás alatt nemcsak a tulajdonképp exceptiók értendők, hanem a hitelezőnek

ellen~~v~~ethető mindazon körülmény, amely a hitelező jogának keletkezését akadályozza, módosítja, vagy megszünteti, a főadóst megillető ellenjogokat azonban, minők a megtámadási, elállási, felmondási, továbbá szavatossági ~~hiány~~ miatt a vétel felbontása, vagy a vételár leszállítása iránti jogokat a kezes a főadós helyett nem gyakorolhatja, a főadóst illető beszámítási jogot azonban igen.

A kezesnek a hitelezővel szemben a kezességi jogviszonyból emelhető legjelentősebb és a kezes joghelyzetét fölöttébb védő kifogásai abból az elvből erednek, hogy a hitelezőnek a jóhiszeműség követelményéből folyólag tartózkodnia kell minden oly cselekménytől, melyek a kezes helyzetét súlyosbitanák és őt megfosztanák a főadós ^{elleni} megtérítési igényének attól a biztosítékától, amelyekre a kezesség

elvállalásakor számított, vagy számithatott.

/: 9 :/

Ezért a hitelezőnek a követelésnek a főadósra való behajtása tekintetében kellő gondosságot kell tanúsítania.

Az egyszerű időhaladék engedélyezése természetesen még nem lehet ok arra, hogy a kezes kötelezettségéből szabaduljon, de amennyiben a behajtás körüli lépések megtételében való késedelmesség a kezesnek a főadós elleni megtérítési igényét *értéktelenné* teszi, úgy a kezes kötelezettsége is megszűnik. Ez az eset áll be, ha a lejáratkor a főadós még rendelkezett vagyonnal, s tőle a hitelező kiélegítést nyerhetett volna, de a késedelmeskedés ideje alatt a hitelező fizetéseképtelenné vált.

A felszabadító hatás/azonban halasztás engedésében megnyilvánuló hitelezői késedelmeskedés esetén is csak akkor áll be, ha a hitelező a halasztást a kezes tudta és beleegyezése nélkül adta és kellő gondossággal a hitelező előre láthatta a főadós vagyoni romlását,- vagy ha a kezes előzetesen tiltakozott a haladék megadása ellen.

Ha tehát a kezes érvényesíteni akarja a felszabadító hatásban jejlő jogait, úgy ő tartozik bizonyítani, hogy a behajtás a főadóson kellő időben sikerre vezetett volna és az a hitelező hibájának betudható valamely okból maradt el.

A kezes kötelezettségből való szabadulására további **ak** az, ha a hitelező a követeléssel egybekötött oly zálogjogról mond le,-amely lehet kézi, vagy jelzálogjog

is,- amelyet a kezességvállalás előtt, vagy azzal egyidőben, illetve a kezességvállalással kapcsolatban olyképpen szerzett, hogy a kezesnek oka volt arra számítani, hogy a főadós kötelezettségének teljesítését az biztosítja./: 10 :/

Természetesen a kezes csak oly mértékben szabadul ez esetben is, amily mértékben ezen hitelező által kiengedett biztosítékokból megtérítési igényének érvényesítése esetén kielégítést nyerhetett volna.

Ha a kezes fizetni akar, a hitelező e fizetést elfogadni és *a főadós elleni* megtérítési igény érvényesítéséhez szükséges összes okiratokat, bizonyítékokat a kezesnek átadni, illetve rendelkezésre

bocsátani köteles. /: 11 :/

Amennyiben a kezes teljesít a kielégített hitelező jogai a törvény erejénél fogva /: cessio ipsa lege:/ átszállnak rá. A ~~követelés~~nek reá való engedményezését tehát felesleges követelni. /: 12 :/ Ez az átszállás a kifizetés tényével megtörténik és a követeléssel együttesen az összes járulékok is átszállanak.

Az ~~ujítás~~ /: novatio :/ ellenkező megállapodás hiányában a kezességre nincs azzal a hatással, hogy a kezes a követelés alól szabadulna és a régi kötelezettséget biztosító kezesség az új kötelezettség biztosítására is szolgál. Természetesen feltétele ennek az, hogy az ujitással módosult új főkötelezettség a régi kötelezettségnél terhebb ne legyen. /: 13 :/

VI.

A kezes és a főadós viszonya.

A kezes és a főadós egymás közötti viszonyára mindenekelőtt a kettőjük közötti netaláni külön jogviszony szolgál irányadóul.

Ha a kezes és a főadós között a külön jogviszony megállapodással nem nyer szabályozást, úgy az általános szabály az, hogy a kezesre abban az esetben, ha fizet, átszállanak a hitelezőt megillető összes jogok, az ezen jogokat biztosító összes mellékjogokkal együtt, még pedig a törvény erejénél fogva /: cessio ipsa lege:/ és ezáltal a kezes a főadós hitelezőjévé válik. A kezesnek ezt a jogát visszkereseti jognak nevezik. Ennek az elnevezésnek a helyessége azonban

vitatható, mivel a cessio legis folytán új kötelem nem keletkezik, hanem csak a hitelező személyében történik változás./:14:/

Ez esetben az adósnak az eredeti hitelezővel szemben megemelhető kifogásai a kezessel szemben is érvényesíthetők. Ez abból az elvből következik, hogy a kezesnek joga van a hitelezővel szemben a főadós kifogásait érvényesíteni. Ha aztán ezt nem tette, és a főadós kifogásainak érvényesítése nélkül fizetett, úgy e gondatlan tényével a főadós, kinek a hitelezővel szemben sikerrel érvényesíthető kifogásai voltak, hátrányosabb helyzetbe nem hozható.

A kezes és a főadós közötti viszonyra nézve megjegyzendő, hogy a kezességi szerződés érvényességére közömbös az,

hogy ahhoz a főadós hozzájárult-e, vagy sem mert a kezességi szerződést kizárólag a hitelező és a kezes között létrejött jogviszonynak kell ebben a vonatkozásban tekintenünk.

Amennyiben a főadós tartozása lejár és e tartozást a főadós nem fizeti meg, úgy a kezesnek joga van a főadóstól biztosítást követelnie, még per útján is. De emellett joga van a kezesnek a hitelezőt kifizetnie és tőle követelni, hogy az ennek ellenében a követelés érvényesítéséhez szükséges okiratokat és egyéb biztosítékot engedje át a részére. A 86. E.H. értelmében azonban nem követelheti, hogy az eredeti követelés, s arra nézve kieszközölt jelzálogjog a hitelező által reá engedményeztessék, s az engedmény javára bekebeleztessék. Magától értetődőleg mindezt nem követelheti a kezes a hitelezőtől abban az esetben, ha őt a hitelező

a kezességi kötelezettségből kibocsájtja.

Amennyiben a főadósnak a hitelezővel szemben több irányú kötelezettsége van és a főadós a kezességgel megerősített kötelezettségre teljesített, úgy ez csak abban az esetben számolható el a főadós más, tehát a kezességgel nem biztosított kötelezettségére ha ehhez a kezes kifejezetten hozzájárul. Ha ez a hozzájárulás elmarad, úgy a főadós teljesítése folytán a kezes kötelezettsége megszűnik.

VII.

Több kezes egymásközi viszonya.

Valamely kötelezettség teljesítésért többen is vállalhatnak kezességet. Az ily kezeseket kezesársaknak nevezzük.

A kezestársak egymásközötti viszonyára elsősorban az egymás között létrejött esetleges külön megállapodás az irányadó.

Amennyiben az ilyen külön megállapodás nem volna, úgy ha valamelyik kezestárs az egész adósság~~ot~~ ^{ot} kifizette, őt nem fizető kezestársai ellen aránylagos megtérítési jogilletti meg. /: 15 :/

Az a szabály, hogy a kezesek egymásközötti viszonyukban egyenlő arányban kötelesek teljesíteni, szigoruan értelmezendő és a kezes a másik kezessel szemben nem hivatkozhatik oly elengedésre, amely^{beu} (a hitelezőtől saját személyére nézve részesült.

A Mtjav. a kezestársak egymásközötti viszonyára azt a szabályt mondja ki, hogy ha a közösen vállalt kezesség alapján többben egyetemlegesen vannak kötelezve, úgy

az egyetemleges adóstársak egymásközötti viszonyára megállapított szabályokat kell reájuk nézve is megfelelően alkalmazni. Ha viszont a kezések nem közösen vállalták el a kezességet, hanem egymásra való tekintet nélkül, úgy az egymásközötti viszonyukban a kötelezettség egyedül a korábban elvállalót terheli. /: Mtjav.1216.§. 2.bek.:/ Ily esetben azt a kezeset, aki későbbben vállalta el a kezességet, megilletik fizetés esetén a hitelezőnek a kezességet előbb elvállaló kezések ellen fennálló jogai is.

VIII.

A KEZES HELYZETE A CSÓDBEN ÉS A CSÓDÖN KIVÜLI KÉNYSZEREGYEZSÉGI ELJÁRÁSBAN.

Amint azt már a kezesség járulékos

természetéről szólva említettük, a kezes-ség járulékos természete a csőd eljárásban és a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárásban jelentékeny törést szenved.

Nevezetesen a kezes annak ellenére, hogy a főadós csődbe megy s ebből folyólag kötelezettségének teljesítésére nem képes s így a kezes visszkereseti jogának érvényesítése is csaknem kivétel nélkül kilátástalanná válik, a hitelezőnek megfizetni tartozik azt az összeget, amelyért kezességet vállalt. Ilyen formán tehát a kezes károsul, mert a hitelező a kezestől külön kielégítést nyer. /: 16 :/

A kezesnek ezzel szemben nem marad más hátra, u.n. visszkereseti jogából, mint a csődeljárás során érvényesíteni a

a főadóssal szemben jogait, amely esetben kvótális kielégítést fog nyerni, Evégből a csődbe ment közadós keze se azon fizetések, amelyeket az elvállalt kötelezettségénél fogva később kellene teljesítenie a csődtömeg ellen bejelentheti, ha a követelést maga a hitelező nem érvényesíti,

A csődeljárás során létrejött kényszeregyezés sem érinti a hitelezőnek a kezes elleni jogait, tehát a hitelező akár az egész teljesítést követelheti a kezestől, akár a főadósnek kvótális teljesítése után a még kiegyenlítettlen részért fordulhat a kezes ellen. Előbbi esetben, azaz ha a teljes összeget a kezesen hajtáná be a hitelező, a főadós által fizetendő kvóta a kezest illeti meg. /: 17 :/

Ha a csőd eljárás során létre-

jött kényszeregyezésben harmadik személy a főadás által fizetendő kvóta megfizetéséért kezességet vállal, úgy annak ellenére, hogy a közadás nem tesz eleget az egyezségileg vállalt kötelezettségeinek s rá a kényszeregyezés hatályát veszti, a kezes kötelezettsége annak a kvótának fizetése erejéig, amelyért a kezesség elvállaltatott, változatlanul érvényben marad s a hitelező a kvóta erejéig a kezes ellen végrehajtást vezethet. /:18:/

Csődönkívüli kényszeregyezési eljárás során a kezes joghelyzete a csődbeli kényszeregyezésgbelihez hasonlatosan nyer szabályozást,- nevezetesen a kényszeregyezésbe ment főadás helyett a kezes a hitelezőnek teljesíteni tartozik, amennyiben őt a főadóssal szemben u.n. visszkere-

seti jog illetné meg, úgy követelheti a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás során a főadóstól a részéről a kényszeregyezségi eljárás előtt, vagy után teljesített fizetések megfelelő hányadának megtérítését. A kezes a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás során oly követelését is bejelentheti, mely esetleg oly fizetéséből származik, melyre a vállalt kötelezettsége alapján a jövőben lenne kötelezve, de természetesen ennek csak akkor van helye, ha a hitelező a követelést az eljárás során nem érvényesíti.

Amint az elmondottakból megállapítható, a csőd és csődönkívüli eljárás esetén a főadós gazdasági helyzetének legyengüléséből származó minden ódium ugyyszólván teljes egészében a kezes-

re hárul. Ennek a méltánytalannak látszó joghelyzetnek az az elgondolása az alapja, hogy a kezesség elvállalásakor a kezesnek megfelelő gondosságot kell tanusítania a tekintetben, hogy a főadós gazdasági helyzetére való tekintettel hitelezhet-e, amely gondosság a hitelező részéről, abból következően, hogy ő a kezességvállalás nélkül hitelezni hajlandó nem volt, ————— okvetlenül sokkal inkább megvolt; így az igazság követelménye, hogy a főadós fizetési képtelensége miatt ne a gondosabb károsuljon.

IX.

A hitelezési megbízás.

A hitelezési megbízásnál va-

laki mást kifejezetten megbiz azzal, hogy saját nevében és saját számlájára egy harmadik személy részére hitelezzen. E megbízásnál fogva a megbízó kezesként felel azért, akinek így megbízása alapján a harmadik személy hitelezett. /: mandatum qualificatum: /

A hitelezési megbízás. jogi. természet. vitás.. Elgondolásunk. szerint itt is kezességvállalással állunk szemben, tehát a hitelezési megbízás^{ra} is a kezességre vonatkozó szabályok az irányadók. A kezes joghelyzete azonos a hitelezési megbízást adó joghelyzetével.

A Magánjogi Törvényjavaslat a hitelezési megbízás jogérvényességéhez okirati formát követel. Élőjogunk azonban

nem kívánja meg ezt a szigorú alakszerűséget, csupán azt, hogy az határozott legyen, kivéve, ha a ~~jogviszony~~ házastársak, vagy jegyesek között létesül.

X.

A kezesség megszűnése.

A kezesség megszűnésének esetei a következők:

1., Ha megszűnik maga az a főkövetelés, amelynek a kezesség járuléka. Ez ~~valól~~ kivétel a kezességnek a csőd és csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás eseteiben való szabályozása, amelyet a VIII. alcim alatt részletesen tárgyaltunk.

Az új gazadvédelmi rendelkezések ide vonatkozó intézkedései is kivételt állapítanak meg ^{ezen} általános elv és a kezesség járulékos természete alól. A kérdés mikénti megoldását ezidőszereint még nem ismerjük, mert a legújabb 10.000/1936. M.E.sz. rendelet 18. és 19 §.-ai inkább csak általános elveket szegezik le. A tőkekövetelés behajtásának korlátozása, hosszú lejáratúvá való átválttatása, avagy a rendeletben szabályozott módon való megszüntetése még sem közömbös a kezes joghelyzetére, mert bár a hitelezőnek joga van a gazdaadónak minősített főadóstól kielégítést keresnie, mégis a bíróság a kezes részére kötelezettségének részletekben való teljesítését megengedheti, még a hitelező

hozzájárulása nélkül is. A korlátozás azonban nem vonatkozhat a követelés összegére. Egyébként azonban ^a/részletfizetési kedvezmény igen nagy mértékben biztosítható a védett gazdaadós kezelésének, mert az egészen a védett gazdaadós részére biztosított kedvezmények mértékéig terjedhet. E részletfizetési kedvezmény megadásánál az a vezérelv, hogy az eset összes körülményeit, nevezetesen a kezes vagyoni helyzetét is figyelmebe kell venni és itt is érvényesül a kezesség szabályozásánál mindenütt végighuzódó az az elgondolás, hogy figyelmebe kell venni azt, vajjon mennyiben kellett a kezesnek a kezesség vállalásakor számot vetni azzal, hogy a követelés a főadóstól nem lesz behajtható, vagy azt vele szemben fogják első sorban érvényesíteni. /: L. a csőd és kényszereljárásról szóló alcim alatt

elmondottakat.:/

2., Megszűnik a kezesség abban az esetben, ha a meghatározott időre vállalt kezességnél letelik az az idő, amelyre a kezesség elvállaltatott.

3., Megszűnik a kezesség felmondással, a határozatlan időtartamra vállalt kezesség esetében.

4., Megszűnik a kezesség, a hitelezőnek a behajtás körül tanúsított és már tárgyalta oly fokú késedelmeskedése esetében, mely a kezes visszkereseti jogának sikeres érvényesítését kilátástalanná teszi.

5., Megszűnik a kezesség és szabadul a kezes abban az esetben, ha a főadós adósságát valamely harmadik személy átvállalja és ehhez az adósság átvállaláshoz

kezes hozzá nem járult.

6., Megszűnik végül a kezesség confusio esetében akkor, amidőn a hitelező és a főadós, vagy a hitelező és a kezes egy személyben egyesülnek. A kezes és a főadós személyének egyesülése nem szünteti meg a kezességet, mert különösen jogutódlás esetén a *hettőnek* az anyagi terjedelme nem esik szükségképpen egybe. Pl. amikor valaki 100 pengő értékű hagyatékot örököl, s 100.000 pengőért vállalt a saját vagyonával fedezett kezességet, Ily esetben meg van a jogi lehetősége, hogy ugyanazon személy ugyis mint kezes és ugyis, mint főadós, tehát kétféle alapon álljon tartozási viszonyban. /:19:/

XI.

Szemelvények a kezesség joggyakorlatából.

Abból az okból, mert a szemelvények *ez a* része nem volt szorosan beilleszthető az alci-
mek keretébe, de nélkülök mindaz, amit a kezes-
ségről elmondottunk, nem lenne teljes, mégcsak
néhány szemelvény~~re~~ kívánok rámutatni a
kezesseg joggyakorlatából.....

I g y a k e z e s t é v e d é s e
akkor vehető csak figyelembe, - ha a tévedés
jogi érvényesítéséhez szükséges anyagi felté-
telek a kezesseg elvállalása idején fennfo-
rogtak,^{1.}-kifogást^{2.} azonban azt,^{3.} hogy a főadós^{1.}
kötelezettségének elvállalásakor /: főadós:/
tévedésben volt. /:20 :/ a kezes nem érvényesíthe-
ti.

A k é s z f i, z e t ő i k e z e s
s é g t e r j e d e l m e a főadós minden
kötelezettségére kiterjed s ezt nem csök-
kenti az sem, ha a főadós elmulasztotta volna
gyakorolni a kár csökkentése, vagy elhárításá-

ra vonatkozó kötelezettségét, mert ez következményeket legfeljebb a főadós és a készfizető kezes közötti belső viszonyban von csak maga után. /: 21 :/

A f ő a d ó s t ö b b t a r t o z á s a közzül még pedig oly tartozásai között, melyek egyenlő jogcíműek, azt kell a kezességgel biztosított tartozásnak tekinteni, amely terhesebb. /: 22 :/

A k e z e s b e s z á m i t h a t j a a kezességgel biztosított egész követelés erejéig a hitelezőnek azt, amivel ez a főadósnak tartozik. /: 23 :/

A k e z e s b i z t o s i t á s t jogosított követelni a főadóstól abban az esetben, ha károsodása veszélynek valószínűségét kimutatja, de e veszély valószínűségének kimutatása az 1881.évi LX.

t.c. 223.§-ban foglalt és a joghasonlatosságnál fogva alkalmazandó rendelkezés értelmében el nem mellőzhető. /: 24 :/

A k e z e s s é g t e l j e s i t é s é n e k i d ő p o n t j a abban az esetben, ha a kezes oly kötelezettségért vállalt kezességet, mely akkor teljesítendő, amidőn az adós egy bizonyos örökséget kézhez fog venni, de a főadós az örökség megnyilta előtt meghal, a kezes részére az adós halálával azonnal beállottnak tekintendő és a hitelező a kezes ellen jogait azonnal érvényesítheti. /: 85. E.H. :/

V é g ü l a k e z e s k i f o g á s u l érvényesítheti a hitelezővel szemben a főadósnek beismerése ellenére is azt a kifogást, hogy a főadós a részletfizetésekkel nem esett késedelembe, mert a kezes

e kifogást a saját még,pedig a főadás rendelkezése alatt nem álló joga megvédése érdekében érvényesíti. /: 25 :/

./.

Utalások a forrásművekre.

/: 1 :/ Dr.Szladits Károly: Kötelmi jog. /: Grill
1934./715.oldal./

/: 2 :/ Kolosváry Bálint: Magán-
jog. /: Budapest 1930./ 412 o. :/

/: 3 :/ Jogi Hirlap döntvénytára:
Magánjog II. /: Budapest 1933./ 257 o. :/

/: 4 :/ Jogi Hirlap döntvénytára:
Magánjog II. /: Budapest 1933./ 256 o. :/

/: 5 :/ Szladits id. m. 724 o.

/: 6 :/ Dr. Raffay Ferenc: Magyar
magánjog II.kötet. /: Budapest 1909/ 254 o. :/

/: 7 :/ Dr. Zachár Gyula: A Magyar
Magánjog alaptanai. /: Grill 1928./ 281 o. :/

/: 8 :/ Jogi Hírlap döntvénytára:
Magánjog II. /: Budapest 1933.:/ 257 o. :/

/: 9 :/ U.a. 258 o. :

/: 10 :/ Szladits id. m. 722 o.

/: 11 :/ Kolosváry id. m. 415 o.

/: 12 :/ 86. Elvi jelentőségű határozat.

/: 13 :/ Jogi Hírlap II. évf.
1058 sz. Jogeset.

/: 14 :/ Kolosváry id. m. 416 o.

/: 15 :/ 87. E.H.

/: 16 :/ 1881. évi XVII.t.c. 69.§.

/: 17 :/ 1881 évi XVII.t.c. 199. §.

/: 18 :/ 1881 évi XVII.t.c. 226 §.

/: 19 :/ Kolosváry id. m. 416 o.

/: 20 :/ Jogi Hírlap IX.évf. 24.sz.

/: 21 :/ Jogi Hírlap VII.évf. 41. sz.

/: 22 :/ Dr.Staud Lajos: A Magyar Magán-
jog tételes jogszabályainak gyűjteménye,
/: Budapest 1913/ 511. o.

/: 23 :/ Staud id. m. 511. o.

/: 24 :/ Szladits id. m. 229. o.

/: 25 :/ 85. E. H.

XIII.

Forrásmunkák.

- 1./ Dr.Tóth Lajos egyetemi előadásai.
- 2./ Kolozsvár Bálint: Magánjog. /:Buda-
pest. 1930. :/
- 3./ Dr.Staud Lajos: A Magyar Magánjog

% tételes jogszabályainak gyűjteménye.

4./ Dr.Szladits Károly: Kötelmi jog.

/: Grill 1934.:/

5./ Dr.Zachár Gyula: A magyar magánjog
alaptanai. /: Grill 1928. :/

6./ Dr.Raffay Ferenc: A magyar magánjog
kézi könyve. /: Budapest. 1909. :/

7./ A Jogi Hírlap döntvénytára, Magánjog.

8./ Jogi Hírlap I-IX. évf.

XIV.

Tartalom mutató.

I. A kezesség fogalma.	1. o.
II. Formája.	2. o.
III. A kezesség természete.	4. o.
IV. A kezesség fajtái.	8. o.

IV. A kezesség terjedelme.	16. o.
V. A kezes és hitelező viszonya.	19. "
VI. A kezes és a főadós viszonya.	26. "
VII. Több kezes egymásközti viszonya.	29. "
VIII. A kezes helyzete a csődben és a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárásban.	34. "
IX. A hitelezési megbízás.	36. "
X. A kezesség megszűnése.	38. "
XI. Szemhélvények a kezesség joggyakorlatából.	42. "
XII. Utalások a forrásművekre.	47. "
XIII. Forrásmunkák.	50. "

134621453